

УДК 336.14

Затонацька Т. Г.

ПРІОРИТЕТИ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Проаналізовано сучасний стан нормативно-правового забезпечення розподілу державних капітальних видатків в Україні. Досліджено досвід розподілу державних видатків на рівні бюджету ЄС та певних країн – членів Європейського Союзу. Надано рекомендації щодо зміни пріоритетних напрямів у бюджетній політиці України з урахуванням європейської інтеграції.

Ключові слова: бюджетна політика ЄС, капітальні видатки, пріоритетні напрями бюджетної політики.

Для досягнення цілей інтеграції до європейського співтовариства інноваційний розвиток держави набуває вагомого значення, адже успішність України залежить від спрямування фінансового та ресурсного потенціалу на розвиток найбільш конкурентоспроможних сфер економічної діяльності. З цієї позиції збалансований розподіл державних видатків повинен віддзеркалювати стратегічні цілі держави.

Саме розподіл капітальних видатків відображає пріоритети її бюджетної політики.

У національному законодавстві в єдиному нормативному документі визначено, що "капітальні видатки – це видатки, які спрямовуються на придбання основного капіталу (обладнання і предметів довгострокового користування), необоротних активів (у тому числі землі, нематеріальних активів тощо), на будівництво (придбання), ремонт, модернізацію, реконструкцію та реставрацію (у тому числі житла (приміщень), інших об'єктів), на створення державних запасів і резервів; на придбання капітальних активів; невідплатні платежі, компенсацію втрат, пов'язаних з пошкодженням основного капіталу". Регулюються також критерії (вартісний та часові показники) [1].

Міністерство фінансів України визначає основними статтями складу капітальних видатків: економічну діяльність (сільське господарство; паливно-енергетичний комплекс; транспорт; зв'язок, телекомунікації та інформатика); інші галузі економіки; дослідження і розробки в галузях економіки; іншу економічну діяльність; охорону навколишнього природного середовища; житлово-комунальне господарство; охорону здоров'я; духовний та фізичний розвиток; освіту; соціальний захист та соціальне забезпечення; міжбюджетні трансферти.

Капітальні видатки Державного бюджету України за 2013 р. становили 17,8 млрд грн, що на 39,5 %, або на 11,7 млрд грн менше, ніж у 2012 р. Рівень виконання річного планового показника – 60,3 % проти 65,5 % у 2012 р. Питома вага капітальних видатків у загальній структурі видатків державного бюджету скоротилася з 6,9 % у 2010 р. до 4,4 % у 2013 р. [2].

© Затонацька Т. Г., 2014

У процесі дослідження з'ясовано, що в чинному законодавстві приділено недостатньо уваги капітальним видаткам як фундаменту для побудови економічної стабільності та забезпечення інклюзивного зростання. Дотепер остаточно не сформовано цілісної системи критеріїв щодо фінансування державою капітальних видатків.

Щорічна зміна вимог до програм і проектів, на які спрямовуються бюджетні кошти, ускладнює умови реалізації поставлених цілей для суб'єктів господарювання й держави у побудові економічних перспектив.

Недостатньою з боку держави є координація питань розроблення пріоритетних інвестиційних проектів, яким надаватиметься бюджетна підтримка. Не створено механізму пріоритетизації галузей економіки, що спонукає авторів до вивчення проблеми розподілу державних видатків на прикладі країн Європейського Союзу.

Дослідженню ролі державних видатків присвячено наукові праці зарубіжних економістів, таких як А. Штеффле, Дж. М. Кейнс [3], А. Вагнер, К. Рау, Р. Масгрейв та А. Маршалл. У низці праць українських вчених І. Луніної [4], Ю. Пасічника, С. Юрія, В. Кудряшова, К. Павлюк [5], В. Федосова [6] розглядаються сутність, склад і тенденції розвитку державних витрат.

Разом із тим не повною мірою висвітлено проблему визначення критеріїв розподілу цих видатків для забезпечення економічного зростання, що є основним важелем ефективної реалізації бюджетної політики країни.

Державні видатки в системі фінансових відносин, за визначенням В. Федосова та С. Юрія, – це сукупність фінансових відносин з приводу використання державних фондів грошових ресурсів із метою фінансування соціально-економічного розвитку держави. Причому частка капітальних видатків у місцевих бюджетах має бути вищою (20–30 %), ніж у державному (10–15 %) [7].

Для визначення критеріїв розподілу капітальних видатків та формування їхніх обсягів слід звернутися до засад побудови бюджету загалом, розглянувши бюджет Європейського Союзу. Головний бюджет Європи базується на дотриманні таких принципів:

- *єдності та бюджетної точності*. З метою ефективного обліку та контролю за витрачанням спільних коштів доходи й видатки ЄС мають зводитися в один документ [8];
- *щорічності*. Бюджет розробляється строком на один рік, а операції за зобов'язаннями та платежами бюджету повинні бути завершені впродовж поточного року;
- *рівноваги*. Доходи мають відповідати видаткам бюджету. За таких умов не допускається дефіцитність бюджету, а також забороняється здійснення позик для покриття видатків. У разі виникнення дефіциту (що є винятком із правил у європейській практиці) його розмір зараховується до видаткової частини бюджету наступного року;
- *єдиної одиниці обліку*. Бюджет складається, виконується та обліковується у єдиній одиниці – євро;
- *універсальності*. Окремі статті видатків не закріплюються за доходами бюджету;

- *цільового характеру видатків*. Кожна сума асигнувань повинна мати власне конкретне призначення й обґрунтування;
- *фінансового управління*. Враховуються закономірності функціонування економіки з метою досягнення ефективності формування та використання ресурсів бюджету ЄС;
- *прозорості*. Надається повна і точна інформація про складання й виконання бюджету.

Бюджет Європейського Союзу відображає завдання ЄС, можливості щодо формування доходів. З огляду на це він покликаний насамперед сприяти реалізації політики й стратегії розвитку ЄС у таких ключових напрямках:

- дотримання високих темпів економічного зростання;
- збалансування соціального й культурного розвитку різних регіонів;
- забезпечення валютної стабільності;
- стимулювання розроблення та впровадження нових технологій [9].

На рис. 1 наведено склад видатків бюджету Європейського Союзу.

Рис. 1. Склад видатків бюджету Європейського Союзу

Складено за: Європейський Союз знову з бюджетом / Deutsche Welle [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.de/європейський-союз-знову-з-бюджетом/a-17220496>.

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА

Бюджетні видатки ЄС можна класифікувати таким чином: подолання економічних та соціальних диспропорцій; як представництво інтересів найбідніших країн, так і реалізація права розвинутих країн на частку фінансових ресурсів бюджету ЄС; дотримання бюджетної дисципліни та забезпечення економічної ефективності й публічності у сфері використання коштів. Значний обсяг видатків ЄС спрямовано на інноваційний розвиток.

Галузеву структуру сукупних витрат країн Європейського Співтовариства у 2012 р. наведено на рис. 2.

Досліджуючи розподіл капітальних видатків країн ЄС, слід звернути увагу на загальні економічні показники: стан бюджету, боргові показники, частка ВВП на одну особу.

У 2013 р. у Люксембурзі зареєстровано профіцит бюджету (0,1 %), Німеччина була близька до рівноваги, а найнижчий дефіцит державного бюджету як частку ВВП зафіксовано в Естонії (-0,2 %), Данії (-0,8 %), Латвії (-1 %) і Швеції (-1,1 %). Десять держав-членів мали дефіцит вище 3 % ВВП: Словенія (-14,7 %), Греція (-12,7 %), Ірландія (-7,2 %), Іспанія (-7,1 %), Сполучене Королівство (-5,8 %), Кіпр (-5,4 %), Хорватія і Португалія (4,9 %), Франція та Польща (4,3 %).

Наприкінці 2013 р. найнижчі показники державного боргу до ВВП зафіксовано в Естонії (10 %), Болгарії (18,9 %), Люксембурзі (23,1 %), Латвії (38,1 %), Румунії (38,4 %), Литві (39,4 %) та Швеції (40,6 %). Найвищі боргові показники (понад 60 % ВВП) зареєстровані в Греції (175,1 %), Італії (132,6 %), Португалії (129 %), Ірландії (123,7 %), на Кіпрі (111,7 %) і в Бельгії (101,5 %).

Для розуміння економічних успіхів країн Європи слід розглянути наявні підходи до розподілу капітальних видатків із бюджету ЄС у певних країнах співтовариства.

Рис. 2. Видатки бюджету ЄС за основними статтями у 2012 р.

Складено за: Budget 2013 in figures / Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/budget/figures/2013/2013_en.cfm.

Принцип розподілу видатків бюджету ЄС має характер збалансування економік країн-членів. Фінансування отримують проекти, що охоплюють широкий спектр сфер: зайнятість, регіональний розвиток, наукові дослідження, освіта, гуманітарна допомога та багато інших.

Всі країни-члени роблять внесок до загального бюджету ЄС, кошти з якого розподіляються на галузі, що становлять спільний інтерес, завдяки координації й співпраці країн та інституцій ЄС. Для кожної країни обирається власна політика розподілу.

Кошти бюджету ЄС не покривають витрат на оборону або соціальний захист і переважно мають інвестиційний характер.

Розвиток сільського господарства члени ЄС фінансують зі спільного європейського бюджету, а не з коштів національної політики. АПК – єдина значна частина бюджетних видатків, що майже цілком забезпечується Європейським Союзом. Країни ЄС зробили сільське господарство прерогативою Європи, а не національної економіки. Реалізація 28 різних національних стратегій виявилася істотно вартіснішою, ніж розподіл фінансування із фонду співтовариства.

Для зміцнення конкурентоспроможності європейського сільськогосподарського сектору в 2014 р. підготовлено нову реформу, яка повинна зробити його екологічно чистішим і забезпечити скорочення розриву для країн, котрі отримують менше фінансування, ніж у середньому по ЄС.

З огляду на наведені статистичні дані нами запропоновано підходи до визначення критеріїв розподілу капітальних видатків для певних країн – членів ЄС за групами згідно з типологією економічного розвитку.

“Прагматичність” як критерій розподілу видатків Німеччини

У 2012 р. державні видатки становили 190 млрд євро (44 % ВВП). Німеччина серед країн – членів ЄС сплачує найбільші внески і фінансує близько 20 % видатків європейського бюджету. Разом із Великобританією, Францією, Австрією та іншими країнами Німеччина наполягала на дотриманні бюджетної дисципліни [10].

Найбільшу групу видатків становлять соціальні виплати, особливо такі статті, як пенсії, виплати допомог із безробіття, перекваліфікація безробітних і фінансування бірж праці. Ключовим пунктом соціальної політики є збільшення допомоги при народженні та догляду за дитиною. Зменшено обсяги фінансування міністерства охорони здоров'я, що пов'язано з проведенням реформи, згідно з якою буде створено Фонд охорони здоров'я для фінансування медичного страхування.

На рис. 3 наведено структуру видатків бюджету ЄС в економіці Німеччини.

Дослідники Німеччини беруть участь у більш ніж 70 % проектах з біотехнологій і нанотехнологій, що фінансуються програмами ЄС.

“Стабільне інвестування” як критерій розподілу видатків Великобританії

У 2012 р. державні видатки становили 924 млрд євро. У фінансово-бюджетній політиці Великобританії є “правило стабільного інвестування”. Упродовж економічного циклу частка державного боргу у ВВП має утримуватися на стабільному та обґрунтованому рівні (наразі вона трохи перевищує 30 %).

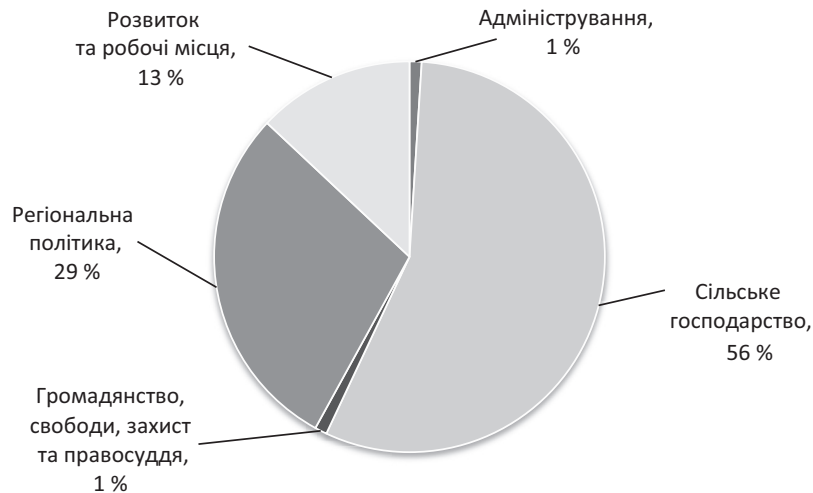

Рис. 3. Видатки бюджету ЄС в економіці Німеччини за основними статтями у 2012 р.

Складено за: Budget in my country / Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/budget/mycountry>.

Контрольовані видатки бюджету розбиваються на ліміти витрат державних органів, які встановлюються на середньостроковий період і зростають на 8,1 %, а також витрати державного бюджету, визначені на рік, що збільшаться на 5,8 %.

Найбільші ліміти контрольованих видатків у поточному бюджеті в розрізі міністерств відводяться на міністерства охорони здоров'я, оборони, освіти, у справах Шотландії. При цьому зберігається соціальна спрямованість бюджету, оскільки такі статті, як соціальні виплати, охорона здоров'я й освіта, становлять близько 3/5 усіх його витрат.

У межах інвестиційного бюджету ліміти контрольованих видатків у розрізі міністерств розподілені дещо інакше: міністерство оборони, міністерство охорони здоров'я, міністерство транспорту.

На рис. 4 наведено розподіл капітальних видатків Великобританії за пріоритетними галузями у 2012 р.

На рис. 5 відображено структуру видатків бюджету ЄС в економіці Великобританії.

У 2009–2010 рр. британська компанія Intersurgical брала участь у двох проектах модернізації виробництва в Литві на суму 1,25 млн євро. Великобританія також є одним із провідних одержувачів фінансування наукових досліджень ЄС, поступаючись тільки Німеччині.

Німеччина та Великобританія як лідери ЄС щодо виробництва промислової і сільськогосподарської продукції забезпечують стабільний розвиток за допомогою збалансованої структури капітальних видатків, за якої передбачається значна підтримка соціальних пріоритетів та регіонального розвитку.

Країни постсоціалістичного табору Східної Європи та Балтії – Польщу, Латвію, Литву, Болгарію, Угорщину, Хорватію – можна охарактеризувати як

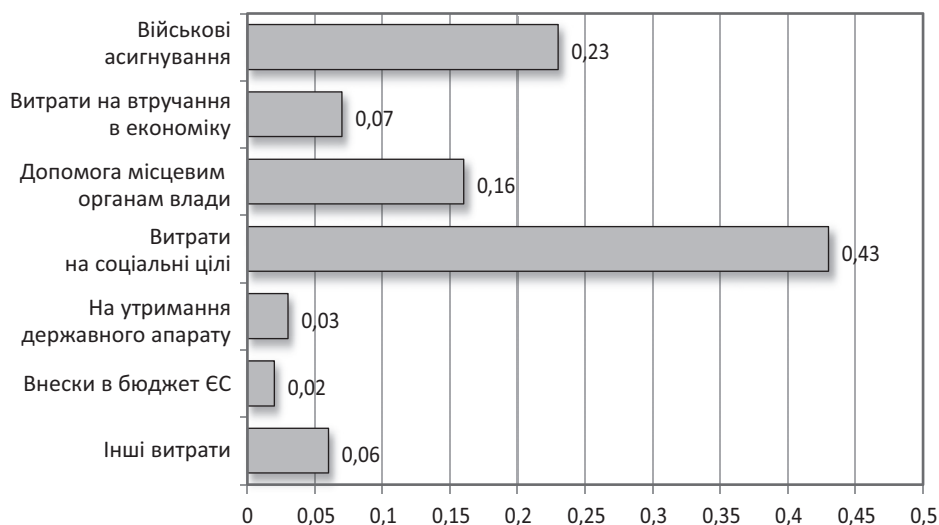

Рис. 4. Капітальні видатки Великобританії за пріоритетними галузями у 2012 р., % до ВВП

Складено за: Budget in my country / Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/budget/mycountry>.

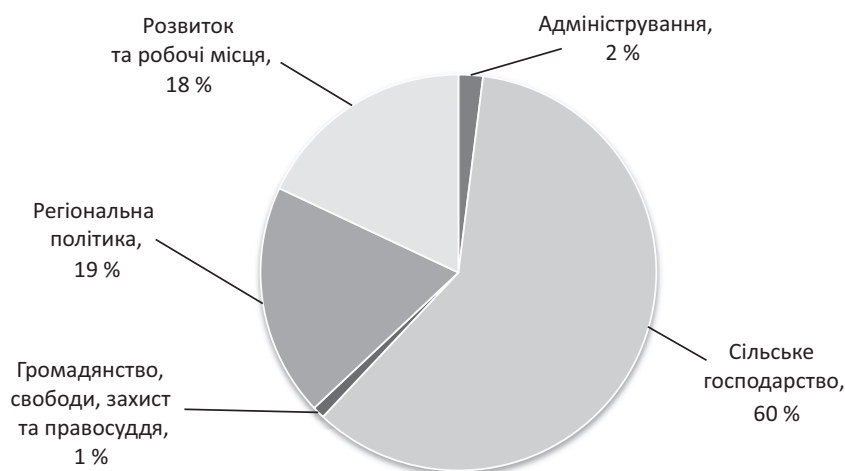

Рис. 5. Видатки бюджету ЄС в економіці Великобританії за основними статтями у 2012 р.

Складено за: Budget in my country / Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/budget/mycountry>.

такі, що здійснюють перетворення задля розвитку ринкових відносин в економіці. Найбільші видатки спрямовуються на розвиток регіональної політики (місцевого самоврядування) з метою побудови цілісної системи стабільного фінансування регіонального розвитку, створення сучасної інфраструктури, захисту прав громадян.

“Регіональні інновації” як критерій розподілу видатків у Польщі

У 2012 р. державні видатки становили 161 млрд євро (44 % ВВП). Видатки державного бюджету спрямовуються на: загальні субвенції для суб'єктів місцевого самоврядування; охорону права; цільові дотації на завдання урядової адміністрації, а також інші завдання, доручені суб'єктам місцевого самоврядування згідно з відповідними положеннями; спільне фінансування програм, реалізованих із коштів, що походять з іноземних джерел та не підлягають поверненню.

На рис. 6 наведено структуру видатків бюджету ЄС в економіці Польщі.

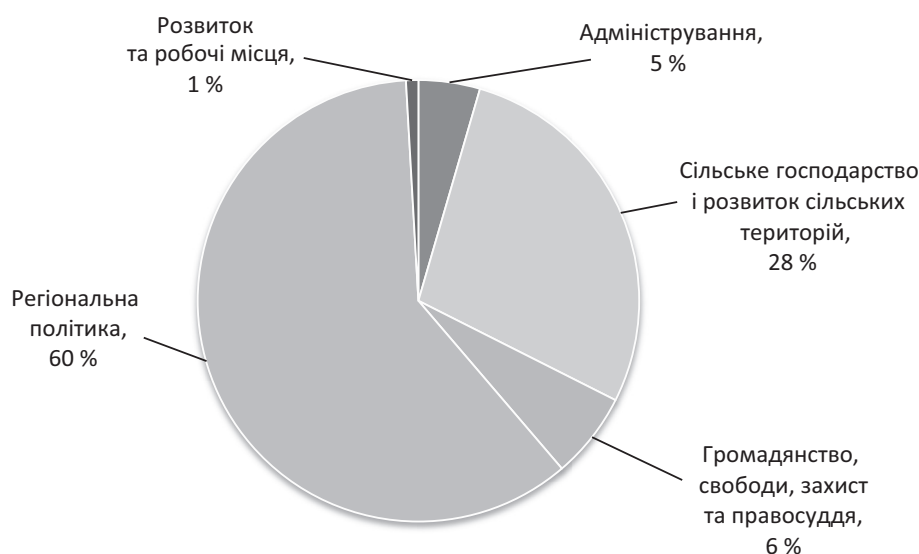

Рис. 6. Видатки бюджету ЄС в економіці Польщі за основними статтями у 2012 р.

Складено за: Budget in my country / Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/budget/mycountry>.

Регіональні фонди допомагають створити чистіше довкілля шляхом модернізації системи каналізації, а також забезпечити польських науковців інформаційними матеріалами ключових розробок через новий Центр біомедичних досліджень Центральної Європи у Варшаві.

“Регіональний акцент” як критерій розподілу видатків Болгарії

У 2012 р. державні видатки становили 14 млрд євро (37 % ВВП). Заплановані видатки в економіку Болгарії на 2014–2020 рр. є дещо більшими порівняно з іншими країнами, але переваги членства в ЄС наразі не відображаються у чистому балансі держави.

На рис. 7 наведено структуру видатків бюджету ЄС в економіці Болгарії.

Найбільша частка отриманих від ЄС коштів надходить на розвиток регіонів. Також пріоритетними напрямками є стан навколишнього середовища і розбудова транспортної інфраструктури. ЄС фінансує половину вартості

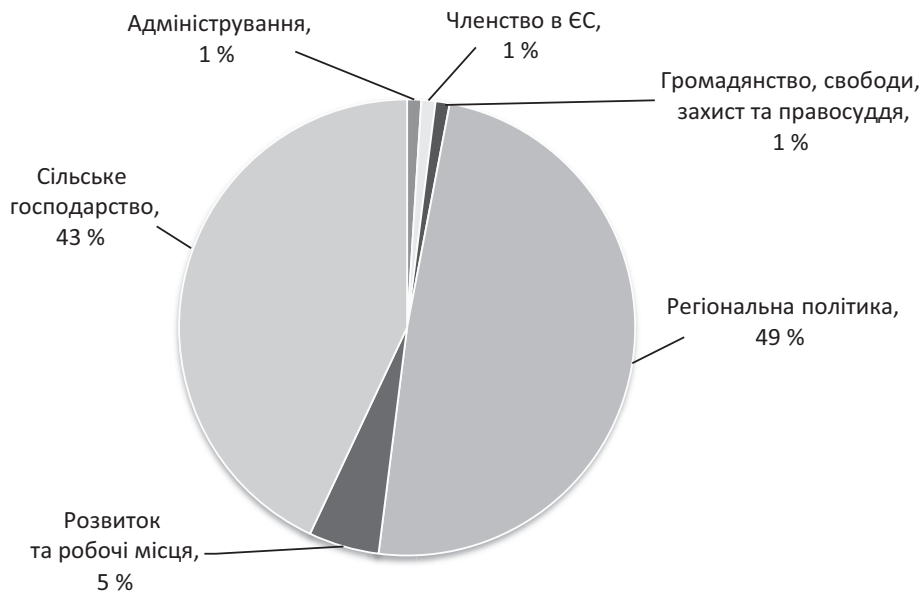

Рис. 7. Видатки бюджету ЄС в економіці Болгарії за основними статтями у 2012 р.

Складено за: Budget in my country / Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/budget/mycountry>.

будівництва другої лінії метро Софії і вкладає кошти в модернізацію систем водопостачання в Габрово і Враца.

Бюджет ЄС підтримує болгарських фермерів та розвиток сільських громад шляхом інвестування в проекти й поліпшення умов життя в сільській місцевості.

Варто зазначити, що країна недостатньо ефективно витратила виділені з бюджету ЄС кошти. Ситуація поліпшилася з 2007 р. після впровадження заходів для запобігання корупції та покращання умов державного адміністрування.

“Стабільність” як критерій розподілу видатків Чехії

У 2012 р. державні видатки становили 68 млрд євро (48 % ВВП). Основні видатки бюджету спрямовувалися на соціальні потреби, розвиток економіки, туризм, дотації місцевим бюджетам. У поточному періоді Чеська Республіка є країною з найвищим показником розподілу видатків на одну особу з бюджету ЄС.

На рис. 8 наведено структуру видатків бюджету ЄС в економіці Чехії.

Пріоритетами для Чеської Республіки є стан навколишнього середовища та розвиток транспортної галузі. Регіональні фонди фінансують національні мережі автомагістралей і допомагають створити чистіше довкілля, модернізуючи систему каналізації.

У 2012 р. Європейська Комісія зупинила виплату близько 450 млн євро з фондів ЄС через порушення в управлінні цими фондами. Зауважимо, що більшість порушень пов'язані з державними закупівлями.

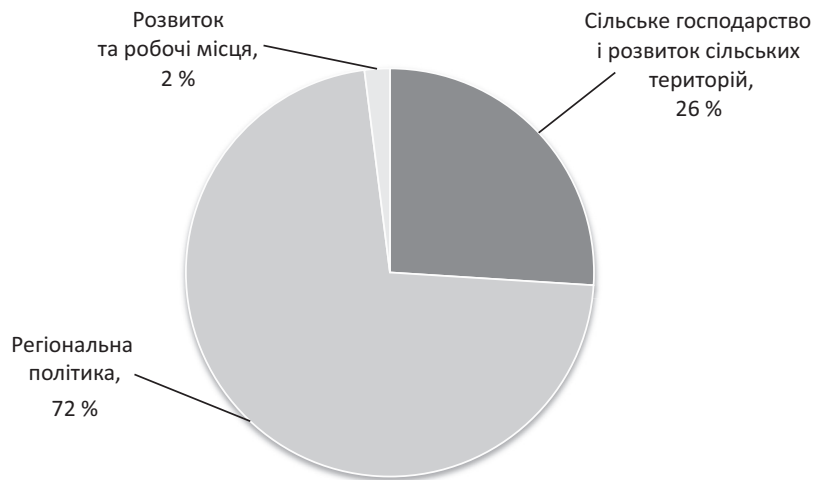

Рис. 8. Видатки бюджету ЄС в економіці Чехії за основними статтями у 2012 р.

Складено за: Budget in my country / Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/budget/mycountry>.

Другою сферою за обсягом витрат є сільське господарство і розвиток сільських районів. Сільськогосподарський прибуток зріс на 76 % з 2004 р., коли Чеська Республіка вступила до ЄС. Станції виробництва електроенергії з біогазу, надані місцевим фермам у Десові, є прикладом проекту, фінансованого з бюджету ЄС, зразком екологічної свідомості, що допомагає підтримувати “економічний тонус сільського населення”.

Група таких країн, як Греція, Ірландія, Словаччина, Словенія децю відстає за рівнем економічного розвитку та соціальними стандартами від лідерів ЄС, тому значна частка видатків спрямовується на розвиток виробництва і сільського господарства. Видатки на права та свободи громадян значно нижчі, адже пріоритетними є виробничі галузі економіки, а соціальний розвиток відбувається за умов виробничої стабільності.

“Збалансованість” як критерій розподілу видатків Греції

У 2012 р. державні видатки становили 106 млрд євро (54 % ВВП). З огляду на економічну кризу в країні, уряд вимушений суттєво скорочувати соціальні видатки.

Хоча членство Греції в ЄС надає їй багато вигід, країна залишається аутсайдером у співтоваристві та має великий платіжний і торговельний дефіцит.

На рис. 9 наведено структуру видатків бюджету ЄС в економіці Греції.

Регіональна політика ЄС спрямована на зниження економічних, соціальних і територіальних відмінностей між регіонами та країнами Європи.

Пріоритетами для Греції є транспортна інфраструктура і довкілля. ЄС також співфінансує реконструкцію системи метро м. Афіни. Одним із прикладів фінансування ЄС сільського господарства Греції є капіталовкладення

Рис. 9. Видатки бюджету ЄС в економіці Греції за основними статтями у 2012 р.

Складено за: Budget in my country / Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/budget/mycountry>.

у молочний бізнес регіону Фессалія, за рахунок яких модернізується устаткування і проводяться заходи щодо підвищення екологічності виробництва.

“Освітньо-регіональні пріоритети” як критерій розподілу видатків Ірландії

Фінансування Ірландії Європейським Союзом є доволі вагомим, а основні видатки державного бюджету спрямовуються на соціальний захист, соціальну сферу, допомогу місцевим бюджетам тощо.

До вступу в ЄС в Ірландії ВВП на одну особу становив 58 % середнього рівня країн Євросоюзу, а країна була однією з найбільш розвинених у співтоваристві. Сьогодні, після кількох років безпрецедентного для ЄС зростання, ВВП Ірландії перебуває на рівні 104 % середньоєвропейського показника на одну особу.

На рис. 10 наведено структуру видатків бюджету ЄС в економіці Ірландії.

Більша частина коштів, які Ірландія отримує від ЄС, надходить на сільське господарство, розвиток сільських районів і збереження довкілля (82 % в 2012 р.). Сільськогосподарська політика ЄС підтримує фермерів і спрямована на охорону навколишнього середовища.

З огляду на викладене можна зробити такий висновок.

Капітальні видатки країн – членів ЄС умовно можна охарактеризувати за кількома напрямками: соціальні, регіональний розвиток, сільське господарство, екологія та інноваційний розвиток. Країнам із високим рівнем розвитку економіки (Бельгія, Швеція, Фінляндія, Норвегія, Австрія) притаманні видатки на технологічний розвиток, виробництво наукомісткої продукції та регіональний розвиток. Такий розподіл можливий завдяки високому прибутку на

Рис. 10. Видатки бюджету ЄС в економіці Ірландії за основними статтями у 2012 р.

Складено за: Budget in my country / Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/budget/mycountry>.

одну особу і максимальному індексу розвитку людського потенціалу. Розвинуті країни відповідно формують підґрунтя постіндустріального етапу розвитку, який характеризується новим рівнем освіти, прискоренням темпів проведення наукових досліджень та впровадження їх результатів, широким застосуванням інформаційних технологій. Серед менш технологічно розвинутих країн спостерігається тенденція до використання коштів європейського бюджету на гарантування продовольчої безпеки, соціального розвитку суспільства, дотримання прав і свобод громадян та регіональний розвиток. Така політика дає змогу сприяти рівномірному й збалансованому зростанню країни та формувати конкурентне середовище.

Отже, за сучасних євроінтеграційних перспектив України особливої ваги набуває необхідність переосмислення пріоритетних напрямів бюджетної політики та підвищення її ефективності. Перегляд переліку пріоритетних галузей національної економіки дасть змогу збалансувати капітальні видатки й цілі бюджетної політики з метою прискорення соціально-економічного розвитку та підтримки конкурентоспроможних галузей, що забезпечить технологічний розвиток і допомогу базовим галузям: АПК, військово-промислового комплексу й обороні, транспортній інфраструктурі та інноваційному потенціалу.

Досвід країн Європи щодо державної науково-технологічної й інноваційної політики доцільно використовувати для забезпечення відповідності економіки України конкурентним умовам глобального простору.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету та Інструкції щодо застосування класифікації кредитування бюджету : наказ Міністерства фінансів України від 12.03.2012 № 333 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0456-12>.
2. Про виконання Державного бюджету України за 2013 рік : звіт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=397457&cat_id=53608.
3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс. – М. : Гелиос, 2002. – 352 с.
4. Луніна І. Державні видатки: тенденції і фактори зростання / І. Луніна // Фінанси України. – 2001. – № 4. – С. 104–110.
5. Павлюк К. В. Концептуальні підходи до аналізу державних видатків / К. В. Павлюк, Т. В. Ахмед // Фінанси України. – 2007. – № 8. – С. 73–90.
6. Пасічник Ю. В. Бюджетний потенціал економічного зростання в Україні : монографія / Ю. В. Пасічник. – Донецьк : ТОВ “Юго-Восток, Лтд”, 2005. – 642 с.
7. Бюджетна система : підручник / за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К. : ЦУА ; Т. : Екон. думка, 2012. – 871 с.
8. Council Regulation (EC, Euratom) № 1605/2002 of 25 June 2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/budget>.
9. Comission Regulation (EC, Euroatom) № 2342/2002 of 23 December 2002 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC, Euratom) № 1608/2002 on the Financial Regulation applicable to the general budget of the European Communities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/budget/documents/financial_regulation_en.htm?go=t1_0#table-1_1.
10. Європейський Союз знову з бюджетом / Deutsche Welle [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.de/європейський-союз-знову-з-бюджетом/a-17220496>.
11. Budget 2013 in figures / Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/budget/figures/2013/2013_en.cfm.
12. Budget in my country / Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/budget/mycountry>.

*Стаття надійшла до редакції
3 вересня 2014 року*